

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов
« » 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.2.38 ПІДГОТОВКА ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»
Педагогічний інститут

Київ-2014

УДК 159.922.736.3

Підготовка дитини до школи: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напрямом підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. Ю.О. Волинець – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 36 с.

Розробник: Волинець Юлія Олександрівна, к. пед. н., старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «3» вересня 2014 року № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

О.А. Половіна

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

М.А. Машовець

*Горіхи звірею з РНО
Структура певна*

©КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік

© Педагогічний інститут, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	8
III. Програма	10
<i>Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади формування</i> <i>готовності дитини до навчання в школі</i>	10
<i>Змістовий модуль II. Психологічна готовність дитини до школи. Її</i> <i>структура та зміст</i>	11
<i>Змістовий модуль III. Шляхи оптимізації підготовки дитини до навчання в</i> <i>школі</i>	13
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Підготовка дитини до школи»	16
V. Плани семінарських занять.	17
VI. Завдання для самостійної роботи..	23
VII. Карта самостійної роботи студента	26
VIII. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)	28
IX. Система поточного і підсумкового контролю знань..	31
X. Методи навчання.	35
XI. Методичне забезпечення курсу.	35
XII. Список рекомендованих джерел	
Основна.	35
Додаткова.	36

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Підготовка дитини до школи» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для напряму підготовки «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Підготовка дитини до школи», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – розкриття основних понять навчання і виховання дітей старшого дошкільного віку, їх підготовки до навчання в школі. Формування у студентів психолого-педагогічної готовності до майбутньої професійної діяльності.

Завдання курсу:

- забезпечити широку теоретичну базу, що розкриває загальні та спеціальні закономірності процесу підготовки дитини до школи;
- надати студентам знання про наступність, спадкоємність, перспективність у системі безперервної освіти, адаптації дитини до шкільного навчання;

- на базі засвоєних теоретичних знань розвивати у студентів творче мислення, яке допоможе їм у вирішенні різноманітних методичних завдань, що виникають у навчально-виховному процесі під час розв’язання питань, пов’язаних з підготовкою дитини до школи;
- ознайомити студентів з найбільш відомими методичними напрямками, системами і методами, нормами та засобами підготовки дитини до школи, а також сформувати у них вміння творчо застосовувати свої знання на практиці у дошкільних навчальних закладах;
- сформувати у студентів дослідницькі вміння, пізнавальні потреби і пізнавальний інтерес; орієнтуватися (працювати) з психолого-педагогічною літературою з даної проблематики для професійного самовдосконалення та всебічного розвитку особистості студентів;
- розвивати креативність, усвідомлення професійної та особистісної значущості в оволодінні дослідницькими вміннями;
- сприяти організації під час проведення групової роботи та роботи в творчих групах.

Програма передбачає тісний зв’язок теоретичного курсу дисципліни з практикою. У лекціях, на практичних, семінарських заняттях та під час проведення лабораторних робіт студенти знайомляться як з загальноприйнятими теоретичними положеннями курсу, так і з новими, дискусійними ідеями; оволодівають основами професійно-методичних умінь вихователя: здійснювати комунікативно-навчальну, розвиваючу, виховну, гностичну, організаторську, конструктивно-плануючу функції, об’єктивно оцінювати зміст, засоби підготовки дитини до школи в різних умовах, вивчати та узагальнювати досвід в дошкільних навчальних та загально середніх закладах.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: предмет і завдання курсу; загальну характеристику психічного розвитку дитини шести-семи років; особливості наступності, спадкоємності,

перспективності у системі безперервної освіти, адаптації дитини до шкільного навчання, а також спільну роботу дошкільного закладу і школи; закономірності розвитку особистості старшого дошкільника; його індивідуальні особливості;

уміти: усвідомити зміст навчально-виховної роботи з підготовки дитини до школи в дошкільному навчальному закладі; планувати, організовувати та проводити дослідження по підготовці дитини до школи; здійснювати дослідження серед дітей ДНЗ із використанням окремих методів наукових досліджень: анкетування, тестування, вивчення продуктів діяльності дітей.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 годин, із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 6 год. – індивідуальна заняття, 54 год. – самостійна робота, модульний контроль – 6 годин, підсумковий контроль(залік).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>0101 «Педагогічна освіта»</i>	Нормативна (за вибором)
	Напрямок підготовки <i>6.010101 «Дошкільна освіта»</i>	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): _____	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		4-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: реферат		Семестр
Загальна кількість годин – 108		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 48 год., самостійної роботи студента – 54 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Лекції
		22 год.
		Семінарські
		20 год.
		Практичні

		Лабораторні

		Самостійна робота
		54 год.
Індивідуальні завдання:		
6 год.		
Вид контролю: ПМК (залік)		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий мод. контроль
Змістовий модуль I ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ								
1	Вступ. Теоретичні засади та нормативно-правове забезпечення змістового компоненту готовності до шкільного навчання			2	2		5	
2	Проблема підготовки дітей до школи. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку			2	2		7	
3	Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі			2	2		8	
	Разом	36	14	6	6	2	20	2

Змістовий модуль II ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ. III СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ								
4	Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи. Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання			2	2		3	
5	Емоційно-вольова та розумова готовність до навчання у школі			2	2		3	
6	Психологічна готовність дитини до школи			2	2		3	
7	Адаптація дитини до умов шкільного життя			2			4	
8	Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи			2	2		3	

<i>Разом</i>		36	20	10	8	2	16	2
Змістовий модуль III ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ								
9	Методика виявлення готовності дитини до школи			2	2		7	
10	Наступність у розвитку системи дошкільної освіти і початкової школи за Державною національною програмою "Освіта". Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи			2	2		7	
11	Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї			2	2		6	
<i>Разом</i>		36	14	6	6	2	20	2
<i>Разом</i>		108	48	22	20	6	54	6

Разом 108 год.

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Лекція 1. Вступ. Теоретичні засади та нормативно-правове забезпечення змістового компонента готовності до шкільного навчання (2 год.)

Вступ. Нормативно-правове забезпечення формування готовності до шкільного навчання. Психологічний портрет дитини у контексті підготовки до шкільного навчання. Вступ до школи – якісно новий етап у житті дитини, його особливості.

Основні поняття теми: поняття про готовність дитини до шкільного навчання; показники готовності до шкільного навчання, наступність, принципи наступності, розвиток, навчання, перспективність навчання і виховання, спадкоємність навчання і виховання, психологічна характеристика, криза.

Семінарське заняття 1. Підготовка дітей до навчання у світлі документів у галузі дошкільної освіти та вимог сучасної школи.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 2. Проблема підготовки дитини до школи. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку. (2 год.)

Проблема підготовки дитини до школи (Я.А. Коменський, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський, Г.С. Костюк, Д.Б. Ельконін, Л.С. Виготський). Психологічні новоутворення старшого дошкільного віку. Провідна діяльність дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: показники готовності до шкільного навчання.

Семінарське заняття 2. Підготовка дитини до школи як педагогічна проблема.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 3. Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі.

(2 год.)

Гра – найкраща підготовка. Творчі ігри у підготовці дитини до навчання в школі. Формування психологічної готовності дитини до навчання.

Основні поняття теми: гра, дитяче самовираження, емоційний вплив, підходи до проблеми психологічної готовності до школи, адаптація, дезадаптація, компоненти психологічної готовності: мотиваційний, емоційний, вольовий, інтелектуальний, особистісний, узагальнення переживань.

Семінарське заняття 3. Презентація ігрових виховних ситуацій у формуванні особистості дитини. Аналіз програмового змісту та завдань в галузі дошкільної освіти щодо формування готовності дитини до навчання у школі.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Змістовий модуль II

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ.

ЇЇ СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ

Лекція 4. Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи.
Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання.

(2 год.)

Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи. Виховання у дошкільників бажання навчатись у школі. Ознайомлення дітей зі школою. Організація спілкування дітей старшого дошкільного віку зі школярами.

Знайомство з майбутнім учителем.

Основні поняття теми: мотиваційна готовність дітей шестирічного віку, навчальна діяльність, пізнавальна діяльність, тестування, діти з особливими потребами, психомоторна зрілість дитини, робочі навички, робоче місце.

Семінарське заняття 4. Планування системи роботи з підготовки дитини до школи, як якісно нового етапу у житті дитини.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 5. Емоційно-вольова та розумова готовність до навчання у школі. (2 год.)

Емоційно-вольова готовність до навчання у школі. Розумова готовність до навчання у школі.

Основні поняття теми: емоційно-вольова готовність, розумова готовність дітей шестирічного віку, навчальна діяльність, пізнавальна діяльність.

Семінарське заняття 5. Структура і показники емоційно-вольової та розумової готовності до навчання у школі.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 6. Психологічна готовність дитини до школи. (2 год.)

Структура і показники психологічної готовності дитини до школи. Психологічна готовність дитини до взаємодії і спілкування з дорослим. Шкільна зрілість.

Основні поняття теми: психологічна готовність дитини до школи, шкільна зрілість.

Семінарське заняття 6. Структура і показники психологічної готовності дитини до школи.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 7. Адаптація дитини до шкільного життя. (2 год.)

Чинники, що зумовлюють адаптацію дитини до шкільного життя. Діагностика адаптації дитини до навчання в школі. Визначення психологічних особливостей дітей деяких категорій дезадаптованості.

Основні поняття теми: адаптація дитини до школи, дезадаптація.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 8. Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи. (2 год.)

Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи. Діагностична система вправ і завдань для дослідження психомоторної організації дитини шестирічного віку.

Основні поняття теми: готовність дитини шестирічного віку до школи.

Семінарське заняття 7. Досвід зарубіжних країн у контексті підготовки дітей дошкільного віку до шкільного навчання.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Змістовий модуль III ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Лекція 9. Методика виявлення готовності дитини до школи. (2 год.)

Нормативи розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.

Методика виявлення готовності дитини до школи. Хибні стратегії підготовки дитини до школи.

Основні поняття теми: готовність дитини шестирічного віку до школи.

Семінарське заняття 8. Аналіз програмового змісту та завдань в галузі дошкільної освіти щодо формування готовності дитини до навчання у школі.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 10. Наступність у розвитку системи дошкільної освіти і початкової школи за Державною національною програмою "Освіта". Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи. (2 год.)

Значення наступності у системі безперервної освіти України. Сутність і зміст наступності в роботі ДНЗ і початкової школи, головні завдання наступності. Порівняльний аналіз програм старшої групи і першого класу початкової школи, методи і прийоми навчання і виховання, організація життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку і першого класу початкової школи. Зміст і форми взаємозв'язку дошкільного навчального закладу і школи. Форми роботи співпраці сім'ї та школи.

Основні поняття теми: наступність, перспективність, навчально-виховний комплекс «дошкільний заклад – школа», «школа – дитячий садок», лінії та форми зв'язку ДНЗ та школи.

Семінарське заняття 9. Наступність у роботі ДНЗ і початкової школи.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Лекція 11. Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї. (2 год.)

Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї. Режим дня дитини. Вимоги освітніх установ. Секрети виховання дітей дошкільного віку. Підготовчі заняття з дитиною.

Основні поняття теми: режим, виховання, нервова система дитини, тестування.

Семінарське заняття 10. Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї. Виготовлення пам'ятки батькам першокласників.

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Підготовка дитини до школи»

Разом: 108 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійна робота – 54 год., модульний контроль – 6 год., підсумковий контроль – залік

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II					Змістовий модуль III		
Назва модуля	<i>Теоретико-методологічні засади формування готовності дитини до шкільного навчання</i>			<i>Психологічна готовність дитини до школи. Її структура та зміст</i>					<i>Шляхи оптимізації підготовки дитини до навчання в школі</i>		
Кількість балів за модуль	91 бал.			104 бал.					86 бал.		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій (11 бал.)	Вступ. Теоретичні засади та нормативне забезпечення змістового компоненту готовності до шкільного навчання	Проблема підготовки дитини до школи. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку	Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі	Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи. Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання	Емоційно-вольова та розумова готовність до навчання у школі	Психологічна готовність дитини до школи	Адаптація дитини до шкільного життя	Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи	Методика виявлення готовності дитини до школи	Наступність у розвитку системи дошк.о. і початк. школи за Державн. націон. програмою "Освіта". Наступ. у роботі ДНЗ і поч. шк.	Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї
Теми семінарських занять (10 б.) + робота на сем. зан.	Підготовка дітей до навчання у світлі документів у галузі дошкільної освіти та вимог сучасної школи	Підготовка дитини до школи як педагогічна проблема	Презент. ігрових виховних ситуацій у формув.і особист. дитини. Аналіз програм. змісту та завдань в галузі д. о. щодо форм. гот. дит. до навч. у школі	Планування системи роботи з підготовки дитини до школи, як якісно нового етапу у житті дитини	Структура і показники емоційно-вольової та розумової готовності до навчання у школі	Структура і показники психологічної готовності		Досвід зарубіжних країн у контексті підготовки дітей дошкільного віку до шкільного навчання	Аналіз програм. змісту та завдань в галузі дошкільної освіти щодо формування готовності дитини до навчання у школі	Наступність у роботі ДНЗ і початкової школи	Формування готовн. до шкільн. навчання в умовах сім'ї. Виготовлення пам'ятки батькам першокласників
ІНДЗ (30 б.)	30 балів										
Види пот.контр. (75 б.)	25 балів			25 балів					25 балів		
Підсумк. контроль	ПМК										
<i>Коефіцієнт – 3,11. Розрахунок : 311 (мак. суму балів) : 3, 11 = 100 А.</i>											

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Семінарське заняття 1. Підготовка дітей до навчання у світлі документів у галузі дошкільної освіти та вимог сучасної школи. (2 год.)

Вид семінару: семінар-диспут

ПЛАН

I. Обговорення теоретичного матеріалу.

Питання для обговорення

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні про зміст та завдання підготовки дітей до навчання.

2. Державна програма «Освіта XXI століття»: вимоги сучасної школи до підготовки дітей до шкільного навчання.

3. Підготовка дитини до навчання у школі – пріоритетне завдання ДНЗ. Обґрунтування погоджень або заперечень даного твердження.

4. Пояснення взаємозв'язка понять «підготовка» та «готовність» дітей до школи.

II. Презентація самостійної роботи студентів.

III. Підсумок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література: 1-5.

Додаткова література: 1-6.

Семінарське заняття 2. Підготовка дитини до школи як педагогічна проблема. (2 год.)

Вид семінару: семінар-повідь (повідомлення).

ПЛАН

- I. Обговорення теоретичного матеріалу.
 1. Підготовка дитини до школи як педагогічна проблема.
 2. Аналіз досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці.
- II. Презентація самостійної роботи студентів.
- III. Підсумок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 3. Презентація ігрових виховних ситуацій у формуванні особистості дитини. Аналіз програмового змісту та завдань в галузі дошкільної освіти щодо формування готовності дитини до навчання у школі. (2 год.)

Вид семінару: семінар-доповідь (повідомлення).

ПЛАН

- I. Обговорення теоретичного матеріалу.
 1. Презентація студентами ігрових виховних ситуацій у формуванні особистості дитини.
 2. Аналіз студентами програм в галузі дошкільної освіти з метою визначення завдань формування готовності до шкільного навчання.
 3. Порівняльний аналіз соціальних компонентів шкільної зрілості і психологічної готовності до школи.
 4. Обговорення результатів проведеного аналізу.
- II. Підсумок та рекомендації викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Змістовий модуль II
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ.
II СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ

Семінарське заняття 4. Планування системи роботи з підготовки дитини до школи, як якісно нового етапу у житті дитини. (2 год.)

Вид семінару: обговорення творчих робіт.

ПЛАН

1. Планування системи роботи з підготовки дитини до школи, як якісно нового етапу у житті дитини. Презентація робіт студентів.

2. Розробка тематики консультацій для батьків дітей старшого дошкільного віку, які психологічно ще не готові до школи. Підбірка відповідної науково-методичної літератури з цієї проблеми.

II. Підсумок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 5. Структура і показники емоційно-вольової та розумової готовності до навчання у школі. (2 год.)

Вид семінару: семінар-доповідь (повідомлення).

ПЛАН

I. Обговорення теоретичного матеріалу.

1. Структура і показники емоційно-вольової готовності до навчання у школі.

2. Структура і показники розумової готовності до навчання у школі.

3. Характеристика ігрової діяльності як засобу формування готовності до шкільного навчання.

4. Формування мовленнєвої компетентності у контексті підготовки до

навчання у школі.

5. Формування емоційно-вольової готовності до шкільного навчання в процесі трудової діяльності та морального виховання.

II. Підсумок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 6. Структура і показники психологічної готовності дитини до школи. (2 год.)

Вид семінару: семінар-доповідь (повідомлення).

ПЛАН

I. Обговорення теоретичного матеріалу.

1. Підходи до проблеми психологічної готовності до школи.
2. Компоненти психологічної готовності.
3. Причини недостатнього рівня підготовленості окремих дітей до шкільного навчання.
4. Розвиток пізнавальної активності дошкільників та формування інтересу до знань.
5. Адаптація дитини до школи. Деадаптація.
6. Спільна робота ДНЗ і сім'ї у підготовці дитини до школи.

II. Підсумок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 7. Досвід зарубіжних країн у контексті підготовки дітей дошкільного віку до шкільного навчання. (2 год.)

Вид семінару: обговорення творчих робіт.

ПЛАН

I. Перегляд матеріалів інтерактивної презентації досвіду зарубіжних країн у контексті підготовки дітей дошкільного віку до шкільного навчання.

II. Підсумок і рекомендації викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Змістовий модуль III ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Семінарське заняття 8. Аналіз програмового змісту та завдань в галузі дошкільної освіти щодо формування готовності дитини до навчання у школі. (2 год.)

Вид семінару: семінар-диспут.

ПЛАН

1. Дискусія на тему «Врахування принципів індивідуалізації взаємодії вихователя та дитини в процесі підготовки до школи: теоретичні засади та реалії практики».

2. Ситуаційні завдання для самоконтролю.

3. Підсумок та рекомендації викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 9. Наступність у роботі ДНЗ і початкової школи.

(2 год.)

Вид семінару: обговорення творчих робіт.

ПЛАН

1. Порівняльна характеристика соціальної ситуації розвитку дитини дошкільного віку і молодшого школяра.
2. Підготовка та презентація сценаріїв спільного свята дітей старшого дошкільного віку і молодшого школяра.
3. Підведення підсумків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

Семінарське заняття 10. Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї. Виготовлення пам'ятки батькам першокласників.

(2 год.)

Вид семінару: обговорення творчих робіт.

ПЛАН

1. Обговорення доповідей на тему «Роль сім'ї у формування готовності до шкільного навчання».
2. Створення пам'ятки для батьків майбутніх першокласників «В школу – без проблем».
3. Обговорення змісту пам'ятки для батьків.
4. Підведення підсумку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна: 1-5.

Додаткова: 1-6.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
Змістовий модуль I
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Тема 1. Вступ. Предмет та завдання курсу. Теоретичні засади та нормативне забезпечення змістового компонента готовності до шкільного навчання (всього 5 год.)

1. Опрацювати першоджерела за рекомендацією викладача. Скласти бібліографію до теми: «Підготовка дитини до школи» з використанням Інтернет-ресурсів, е-ресурсів ФАО ООН – 3 год.

2. Розробити комп'ютерну презентацію на тему: «Ретроспективний аналіз досліджень з проблем підготовки дитини до школи». – 2 год.

Тема 2. Проблема підготовки дітей до школи. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку (всього 7 год.)

1. Створити список ключових слів (наприклад, 10) до теми: «Проблема формування дослідницьких умінь у майбутніх вихователів ДНЗ» – 2 год.

2. Знайти графічні зображення (у мережі Інтернет, відсканувати з друкованих носіїв), що додатково ілюструють основні положення теми «Проблема підготовки дитини до школи». Створити презентацію із зображеннями (фотоальбом) та поясненнями до них. – 5 год.

3. Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі. (8 год.)

1. Задати 3 проблемні запитання для організації дискусії (мозкової атаки). – 3 год.

2. Підібрати ігри на розвиток комунікативних навичок, пізнавальних процесів. – 5 год.

Змістовий модуль II **ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ.** **II СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ**

Тема 4. Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи. Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання. (3 год.)

1. Розробити зміст стенду для вихователів ДНЗ з теми: «Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання» – 1 год.

2. Розробити тематику консультацій для батьків дітей старшого дошкільного віку, які психологічно ще не готові до школи. Зробити підбірку відповідної науково-методичної літератури з цієї проблеми. – 2 год.

Тема 5. Емоційно-вольова та розумова готовність до навчання у школі. (3 год.)

Написати реферат на одну із тем: «Емоційно-вольова готовність дитини до навчання у школі»; «Структура і показники розумової готовності до навчання у школі»; «Ігрова діяльність як засіб формування готовності до шкільного навчання»; «Мовленнєва компетентність у контексті підготовки до навчання у школі»; «Емоційно-вольова готовність до шкільного навчання в процесі трудової діяльності та морального виховання». – 3 год.

Тема 6. Психологічна готовність дитини до школи. (3 год.)

Написати реферат на одну із тем: «Підходи до проблеми психологічної готовності до школи»; «Компоненти психологічної готовності»; «Причини недостатнього рівня підготовленості окремих дітей до шкільного навчання»;

«Розвиток пізнавальної активності дошкільників та формування інтересу до знань»; «Адаптація дитини до шкільного життя. Дезадаптація»; «Спільна робота ДНЗ і сім'ї у підготовці дитини до школи». – 3 год.

Тема 7. Адаптація дитини до шкільного життя. (4 год)

Знайти 10 українських сайтів, де містяться відомості з даної теми «Адаптація дитини до шкільного життя», 5 – російських, 5 – англомовних та подати їх URL-адреси у вигляді таблиці:

Список корисних посилань

<i>Що знаходиться</i>	<i>URL-адреса</i>	<i>Назва сайту</i>

Тема 8. Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи. (3 год.)

Підготувати електронну презентацію досвіду зарубіжних країн щодо формування у дітей дошкільного віку готовності до навчання в школі. – 3 год.

Змістовий модуль III

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Тема 9. Методика виявлення готовності дитини до школи (7 год.)

1. Зробити підборку методик виявлення готовності дитини до школи.
– 3 год.

2. Розробити презентацію на тему: «Адаптація до шкільного навчання дітей з різними типами темпераменту». – 4 год.

Тема 10. Наступність у розвитку системи дошкільної освіти і початкової школи за Державною національною програмою «Освіта».

Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи (7 год.).

1. Написати педагогічне есе на тему: «Сходи до школи». – 2 год.
2. Скласти 5 тестових завдань до теми «Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і початкової школи», з них: 1 – у закритій формі (одноваріантне), 1 – у закритій формі (багатоваріантне), 1 – відкрите запитання (відповідь текстом), 1 – на відповідність, 1 – на встановлення порядку виконання дій (операцій, етапів тощо). – 5 год.

Тема 11. Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї (6 год.).

Підготувати доповідь на тему: «Роль сім'ї у формування готовності до шкільного навчання» – 6 год.

VII. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Таблиця 7.1

№ п/п	Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
--------------	---------------------------------------	-----------------------------	-------------

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

1	Вступ. Теоретичні засади та нормативне забезпечення змістового компонента готовності до шкільного навчання	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10
2	Проблема підготовки дитини до школи. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10

3	Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10
---	--	--	----

Змістовий модуль II
ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ. III
СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ

4	Зміни в житті дитини, пов'язані зі вступом до школи. Мотиваційний компонент готовності дитини до шкільного навчання	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10
5	Емоційно-вольова та розумова готовність до навчання у школі	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5
6	Психологічна готовність дитини до школи	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5
7	Адаптація дитини до шкільного життя	Індивідуальне заняття	5
8	Психолого-педагогічне визначення готовності дитини шестирічного віку до школи	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5

Змістовий модуль III
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ
ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

9	Методика виявлення готовності дитини до школи	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10
10	Наступність у розвитку системи дошкільної освіти і початкової школи за Державною національною програмою «Освіта». Наступність у роботі	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	10

	дошкільного навчального закладу і школи		
11	Формування готовності до шкільного навчання в умовах сім'ї	Семінарське заняття Індивідуальне заняття	5
Всього			85 бал.

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (Навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності бакалавра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання бакалаврами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (ІНДЗ) курсу «Підготовка дитини до школи» – це вид науково-дослідної роботи бакалавра, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ.

Реферат.

Орієнтовна структура ІНДЗ – навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у *табл. 8.1* та *8.2*.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2	Складання плану реферату	2 бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 бали
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання ІНДЗ
(навчально-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	28–30	«відмінно»
Достатній	21–27	«добре»
Середній	15–20	«задовільно»
Низький	1–14	«незадовільно»

Орієнтовна тематика реферативних досліджень курсу
«Підготовка дитини до школи»
(за вибором студента)

1. Психолого-педагогічні засади формування готовності дитини до шкільного навчання.
2. Навчання і виховання дітей шостого року життя.
3. Формування пізнавальної активності дітей дошкільного віку .
4. Адаптація дитини до шкільного навчання.
5. Врахування індивідуального підходу в процесі підготовки до школи.
6. Особливості підготовки до школи обдарованих дітей.
7. Особливості підготовки до школи ліворуких дітей.
8. Формування у дітей дошкільного віку мотиваційної готовності до шкільного навчання.
9. Формування емоційно-вольової готовності дітей старшого дошкільного віку в процесі трудового виховання.
10. Підготовка руки дитини до письма.
11. Діагностичні методи обстеження тривожності дітей.
12. Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі.
13. Вплив стилів спілкування на пізнавальну активність дитини.

14. Завдання підготовки дітей до навчання у світлі вимог сучасної школи.
15. Засоби формування інтелектуальної готовності до школи.
16. Врахування темпераменту дитини в процесі підготовки до школи.
17. Єдність дошкільного навчального закладу і сім'ї у підготовці дитини до школи.
18. Формування готовності педагога до інноваційної професійної діяльності.
19. Психологічні особливості дітей шестирічного віку.
20. Характеристика психологічної готовності дитини до шкільного навчання.
21. Виховний потенціал дитячих ігор.

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення бакалаврів з курсу «Підготовка дитини до школи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, дослідницьких умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 311.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у *табл. 9.1, 9.2, 9.3 та 9.4.*

Таблиця 9.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного)

<i>№ з/п</i>	<i>Види діяльності</i>	<i>Коефіцієнт (вартість)</i>	<i>К-сть рейтингових балів (за одиницю)</i>
1	Відвідування лекцій	1	11
2	Відвідування семінарських занять	1	$10 \times 1 = 10$
3	Виконання завдання для домашньої роботи (домашнього завдання)	5	$5 \times 17 = 85$
4	Робота на семінарському занятті	10	$10 \times 10 = 100$

	(в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та ін.)		
5	ІНДЗ	30	30
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	25×3=75
Максимальна кількість балів		311	

Коефіцієнт – 3,11. Підсумковий рейтинговий бал – 100. Оцінка – за школою А.

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

– *усний контроль*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;

– *письмовий контроль*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе;

– *самоконтроль*: уміння самостійно оцінювати свої знання, здійснювати самоаналіз та самокорекцію.

Таблиця 9.2

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	
21	21	46	21	16	26	5	41	21	21	41	270

Таблиця 9.3

Розподіл балів за виконання курсової роботи, які отримують студенти

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 10	до 60	до 30	100

Таблиця 9.4

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Підсумкова кількість балів (max – 100)</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
90 – 100	«відмінно»	A
82 – 89	«дуже добре»	B
75 – 81	«добре»	C
69 – 74	«задовільно»	D
60 – 68		E
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у *табл. 9.5*.

Таблиця 9.5

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень бакалаврів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за: повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки

<p>«задовільно»</p>	<p>Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача</p>
<p>«незадовільно»</p>	<p>Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни</p>

Кожний модуль включає бали за поточну роботу бакалавра на семінарських, практичних заняттях, лабораторних, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує бакалавр за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

• *словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

• *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

• *практичні*: практичні та тренувальні вправи, практичні та лабораторні роботи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі, творчі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів, а саме: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

До методичного забезпечення спецкурсу відносяться:

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XII. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Наказ М-ва від 22.05.2012 р. № 615 "Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (нова редакція)" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalna-](http://mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalna)

serednya/doshkilna-osvita/148-diyalnist/osvita/doshkilna-ta-zagalna-serednya/doshkilna-osvita/10023. – Заголовок з екрану.

2. Беленька Г.В. Ознайомлення дошкільників зі складними явищами навколишнього світу: крок за кроком / Г.В. Беленька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – 2 (51). – С. 42-49.

3. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець; наук. кер. програмою О.В. Проскура, Л.П. Кочіна, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна; авт. кол. Г.В. Беленька, Е.В. Белкіна [та ін.] / Мін. осв. і наук, мол. та спорту України, Головн. упр. осв. і наук. викон. орг. Київ міськради, Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка. – 3-є вид., доопр. та доповн. – К.: Київ. Ун-т імені Б. Грінченка – 2012. – 492 с.

4. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» – 3-є вид., доопр. та доповн. – К.: Київ. Ун-т імені Б. Грінченка – 2012. – 400 с.

5. Товкач І.Є. Теоретико-методологічні основи проблеми обдарованості старшого дошкільника у системі дошкільної освіти. // Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти: матеріали науково-практичної конференції. Кн. 2, – 2012.– С. 213-220.

Додаткова:

1. Беленька Г.В. Чи потрібні заняття в дитячому садку / Г.В. Беленька // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – № 10. – С. 4–10.

2. Волинець Ю., Заблоцька Л. Відкриваємо таємницю світу / Ю. Волинець, Л. Заблоцька // Дошкільне виховання. – 2014. – №7. – С.31-34.

3. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: Монографія. / В.У. Кузьменко – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, – 2005. – 354 с.

4. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / За ред. Г.С.Тарасенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 320 с.

5. Деркач О. До школи – з радістю та інтересом, або Казка на допомогу вихователю / Оксана Деркач // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. – № 4. – С.38-46.

6. Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / авт. кол.: Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець, С.О. Довбня, Л.В. Гаращенко, І.І. Карабаєва, О.В. Коваленко, Н.В. Кудикіна, О.В. Мартинчук, М.А. Машовець, А.В. Пасічник, О.А. Половіна, І.Є. Товкач, Л.Я. Шипіло ; за заг. ред. Н.В. Кудикіної ; [укладач Половіна О.А.]. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 219 с.